

Tot stof zult gij wederkeren

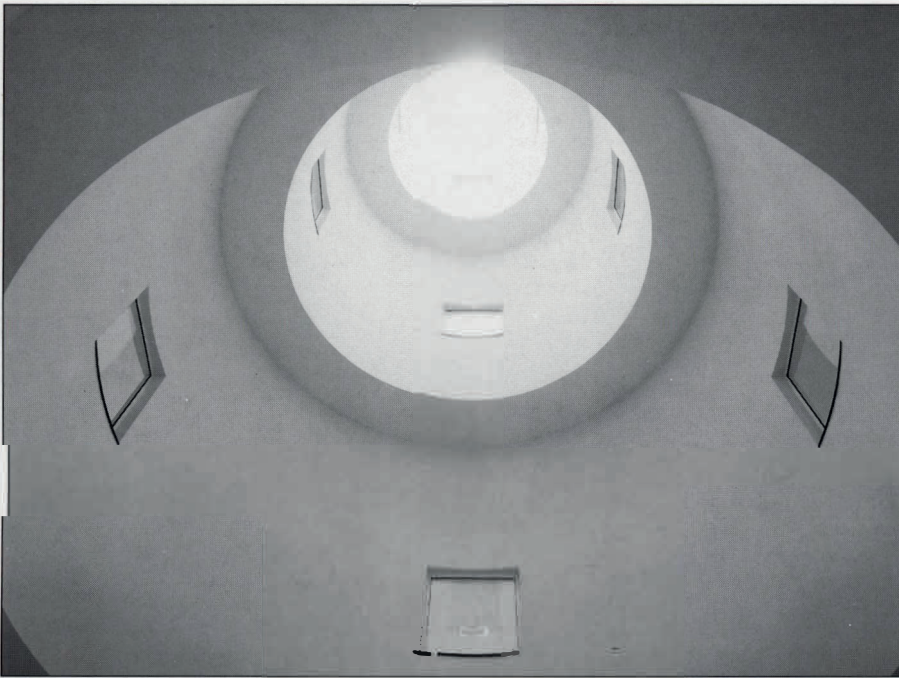
Het Bonnefantenmuseum te Maastricht

Zijn Bonnefantenmuseum zat gekneld in een oud warenhuis in de Maastrichtse binnenstad. Zoals het daar lag, zegt directeur Alexander Van Grevenstein, was het zonder twijfel het lelijkste museum van Nederland. Maar nu kwam daar dus een gloednieuw Bonnefanten voor in de plaats, iets buiten die binnenstad, aan de oevers van de Maas. Op de plek waar tot eind jaren tachtig een keramiekkabine van Jan Gerko Wiebenga stond, mocht de Italiaanse architect Aldo Rossi een sluitstuk ontwerpen van wat een hele nieuwe wijk moet worden, Ceramique.

immers pas een museum als je door de smoezeligheid kan stappen, zegt Van Grevenstein, en het stof. Voortdurend moet je er aan herinnerd worden dat een museum eigenlijk niets meer kan zijn dan een uitdragerij in tweedehands, of een slaapplaats van het Leger des Heils. Want wat zijn die kunstwerken in een museum anders dan een verzameling ontwortelden? "Er is geen enkel kunstwerk in het museum dat niet uit zijn

wetenschap waren de beide heren aan het werk gegaan. En zo kwam daar aan het water een grote E uit rode baksteen te liggen, met de drie beentjes loodrecht op de Maas gericht. Voor het middenste been staat een reusachtige kogelvormige kegel, 28 meter hoog, met een immens hoge plint van lerse hardsteen. Hij werd nagenoeg helemaal met zink bekleed. Eenmaal binnen gaat Van Grevenstein zelfs helemaal uit de

uitgestippeld dat de bezoeker aan het eind van een vleugel gedwongen wordt op zijn stappen terug te keren, naar die enkele trap die in het middenste been binnen en buiten en de vleugels onderling verbindt. Het is een parcours dat dwingt tot zien en opnieuw zien, en dus ook tot herinnering. En natuurlijk had Rossi ook dit keer talloze verwijzingen naar aloude architecturale archetypes in zijn ontwerp verwerkt.

bol als hij ons de vloer aanwijst, uit prachtig Maleisisch hout. Hij blijft ruw en onopgesmukt, van boenen kan geen sprake zijn. Hij ademt nu reeds 'stof en smoezeligheid'. En bovendien is het boothout. Wat dan weer naar de Maas verwijst.

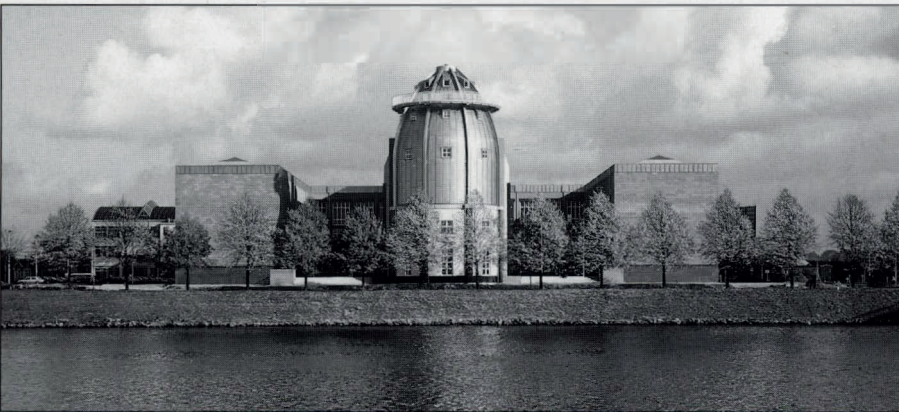
In de architectuur van het Groninger Museum lijkt Disney de verste historische referentie. Daarom is dat gebouw ook als

Had de beroemde Rue Buren in Luik tot inspiratiebron voor die reusachtige trapstraat gediend, die tussen twee kale bakstenen naar boven klimt? Twintig meter hoog, twintig meter lang, en vijf meter breed voert hij de bezoeker helemaal boven naar de torenkoepel.

In de verbeelding van Rossi beklimt de bezoeker een krakende zoldertrap, op zoek naar verloren gewaande schatten. Hij denkt ook aan wat hij als bijenkorf tempels omschrijft, of scala santa, waar men de trap op en af gaat om gezuiverd te worden, "or something much more complex".

Van buitenaf ademt zijn zinken kogel de sfeer van de dom van Florence, maar ook die van Jules Verne en zijn waanzinnige raket. En binnenin de koepeltoren zorgt zelfs het minste woord voor luid gegalm. Ook al door het diffuse, atmosferische daglicht dat zenitaal door kleine vierkante raampjes, hoog in de koepel, naar binnen glijdt is dit een kapel die tot zwijgen dwingt. En ook elders in het museum weet Rossi een enorme meerwaarde uit het daglicht te putten.

Het Bonnefanten is een typisch Nederlands provinciemuseum, dat door zijn erg heterocliete en zeer fragmentaire combinatie van verzamelingen niet zelden aan de ouderwetse rariteitenkabinetten doet denken. Enerzijds is er de afdeling archeologie, waarin aan

Een paar maand terug was in Groningen het nieuwe museum van zijn landgenoot Alessandro Mendini geopend. Het had nagenoeg evenveel gekost, een miljard Belgische frank, en het was een echte droomfabriek geworden, een Disneyland. Maar Rossi en Van Grevenstein wilden iets helemaal anders. Geen gegoochel en gefriemel met franjes en mierzoete kleurtjes. Geen spektakel.

Geen gebouw ook waar alles tot 'iets leuks' zou worden gereduceerd. Geen Groningen dus. Groningen, zegt Van Grevenstein, is gegroeid uit het ongelooft over wat een museum kan worden.

Om dezelfde reden wilden ze dan ook weer niet zo'n doos, hoogglanzend, gedesinfecteerd, en met nagelwitte wanden en vloeren. Een museum wordt

context is gerukt. Zij hebben alle de hoop laten varen ooit 's avonds thuis te slapen".

Wat is een museum nog? Het mag de dood niet ontlopen, zegt Rossi. Een museum is immers geen droomfabriek, maar een begraafplaats, een machine die aan de hand van wat schamele brokstukken van een vliedend verleden de herinnering moet mogelijk maken. Met die

museum zo'n mislukking. Zelfs in de architectuur wordt het verleden totaal genegeerd. Heel anders in Maastricht. "Je kunt nooit het verleden of de mémoire ontlopen," zegt Van Grevenstein, "en dat was ook de filosofie van Rossi". Zink en baksteen, het zijn materialen die al snel gaan ververen. Ze tonen de tijd die glijdt. Bovendien werd het parcours zo

Kies jij ook voor kunst?

de hand van bodemvondsten de geschiedenis van het Maasdal wordt omschreven. Voorts is er nog een afdeling met Middeleeuwse kunst uit Nederland en Italië. En tenslotte is er de afdeling hedendaagse kunst, die zich vooral op arte povera, minimal art, en conceptuele kunst concentreert.

Van zaal tot zaal zorgt het getemperde daglicht voor andere

Foto Etienne van Sloun/Gregor Ramaekers

ruimtelijke sensaties. De bovenzalen met hedendaagse kunst bijvoorbeeld zinderen in een royaal bovenlicht, dat door enorme roosters uit draadglas naar binnen dringt. Met hun ouderwetse plinten en parketvloeren lijkt het wel of die eenvoudige en wat verstilde rechthoekige zaaltjes er al jaren waren. En waar je ook loopt: het wisselen van de seizoenen, het verloop van dag naar nacht, en zelfs het voorbijtrekken van wolken blijft je achtervolgen.

Met het Bonnefonten heeft Rossi een museum ontworpen waarin niet alleen de verzameling maar ook het gebouw zelf het verglijden van de tijd illustreert. Elke illusie van eeuwigheid werd hardhandig geweerd. In Groningen speelde Mendini een spelletje blufpoker, met veel grootspraak en stenen. In Maastricht heeft Rossi hem een lesje in bescheidenheid gegeven. In een museum dat nu al tot stof wederkeert.
MAX BORKA

Het Bonnefontenmuseum is dagelijks open van 11 tot 17 uur. Gesloten op maandag, tenzij die een feestdag is. Toegangsprijs 10 gulden, gratis voor kinderen tot dertien onder begeleiding.

Tien jaar geleden werd het tentoonstellingsproject "Kiezen voor Kunst" opgestart in Limburg en in 1986-87 uitgebreid tot Vlaanderen. Onder het motto "slijp je beitels, poets je penselen, haal je ezel van stal en doe mee..." roepen de organisatoren iedereen met kunstambities op om deel te nemen aan de vijfde editie van "Kiezen voor Kunst".

Het tentoonstellingsproject "Kiezen voor Kunst" start in de eerste helft van dit jaar met een honderdtal groepstentoonstellingen op gemeentelijk niveau waaraan iedereen met kunstambities kan deelnemen. Oud of jong, autodidact of geschoold, professionele aspiraties of pure liefhebberij, maakt niet uit. Deelnemen is de boodschap. De enige voorwaarde is dat het om "beeldende kunst" gaat in de meest brede zin van het woord en dat de kandidaat zijn of haar werk wenst te confronteren met het brede publiek.

Uit de inzendingen kiest een vakkundige jury onder het voorzitterschap van Flor Bex, artistiek directeur van het MUHKA, één werk van elke kunstenaar voor de tweede etappe. Die is voorzien voor oktober, voor de gelegenheid uitgeroepen tot "Maand van de Beeldende Kunstenaar". In elf steden: Antwerpen, Brugge, Brussel, Dendermonde, Kortrijk, Gent, Geraardsbergen, Leuven, Mechelen, Sint-Truiden en Turnhout, worden de geselecteerde werken tentoongesteld. Volgt de derde etappe: een tentoonstelling in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel. Hiervoor komen telkens drie kunstenaars uit elke regionale tentoonstelling in aanmerking. Uit dit groepje wordt de nationale laureaat aangewezen. Hij of zij wordt beloond met prijs van een 100.000,-BF. Bovendien mogen de laureaat en vier andere genomineerden hun werk in 1996 voorstellen in het buitenland.
MD

Praktische informatie
Wie aan "Kiezen voor Kunst" wil deelnemen of meer informatie wenst, kan contact opnemen met het nationaal secretariaat van CSC-Vormingswerk, "Kiezen voor Kunst", Keizerslaan 13, 1000 Brussel, 02/512.15.20 (vragen naar Bernadette Vrancken, projectcoördinator). Deelnemen is gratis.

Vlaanderen UW vakantieland

Ontdek Groen Vlaanderen

Een groene fietstocht in de omgeving van Mol, en nadien even uitblazen bij het Zilvermeer. Stappen door de Brabantse holle wegen. Een weekendje Genk, met

kunst in het Molenvijverpark... Voor een verkwikkende uitstap of korte vakantie hoeft je niet altijd ver te gaan: Vlaanderen heeft meer in petto dan we soms beseffen.

Op 27 en 28 mei organiseert het Vlaams Commissariaat-Generaal voor Toerisme (VCGT) het eerste van drie groene "open deur"-weekends onder het motto "Ontdek Groen Vlaanderen". De landelijke Westhoek, het Antwerpse Rivierenland, het donkere Zoniënwoud en de boomgaarden van Haspengouw zijn maar enkele van de vele groene gebieden in Vlaanderen waar je dat weekend nog meer dan anders hartelijk welkom bent. Niet enkel het gewone toeristische aanbod wordt dan dik in de verf gezet.

Overal kan je je aan extra's verwachten: er zullen kastelen, abdijen en natuurreservaten te bezoeken zijn die normaal voor het publiek gesloten blijven. Nieuwe wandel-, fiets- en mountainbikeparcours worden ingewijd. Na dit eerste weekend volgen nog een weekend "Kust" (24 en 25 juni) en "Kunststeden" (7 en 8 oktober). Zondag 28 mei is bovendien ook de Dag van het Park. Naar goeie traditie zullen veel gemeenten en particulieren ook dit jaar weer hun mooie parktuinen openstellen en zorgen voor animatie ter plekke. Zin in een actief lenteweekend? Het magazine met kalender en concrete gegevens ligt vanaf 28 april voor je klaar bij elke VVV of Dienst Toerisme en elk postkantoor in Vlaanderen.

De 'Kongoboot' van Antwerpen naar Matadi

Nationaal Scheepvaartmuseum, Antwerpen

Een eeuw geleden werd de Compagnie Maritime Belge du Congo (CMBC) gesticht. Wie CMBC zegt, denkt meteen aan een lange traditie van Kongoboten die in 1895 aanving. De eerste bloei van de rederij was volledig afhankelijk van de rijkdommen van de Belgische kolonie Kongo. De expositie schetst de geschiedenis van deze rederij vanaf haar ontstaan tot op heden. Verschillende aspecten, zoals vracht, passagiers, radioverbinding, bemanning en leven aan boord komen aan bod in een didactische opstelling en kunnen opgevraagd worden op CDI.

Op 6 februari 1895 vertrok de "Leopoldville" naar de vrijstaat Kongo en elke maand was een afvaart voorzien. De CMBC en de Duitse Woermann Linie de Societé Maritime du Congo kregen het monopolie van de vaart op Kongo in ruil voor het onderhoud van een vaste lijndienst. In 1908 werd de Onafhankelijke Kongostaat overgedragen aan België. De exploitatie van de Kongolese natuurlijke rijkdommen kwam op dreef en de CMBC draaide op volle toeren. Met de overname van de Lloyd Royal in 1930 werd de Compagnie Maritime Belge geboren, op dat moment was het de grootste rederij in België. De Compagnie Maritime Belge is echter veel meer dan een rederij. Participaties in diverse bedrijven maken van de maatschappij een hedendaagse vitale ondernemer. Na de Tweede Wereldoorlog werd CMB actief in de

scheepsbouw (Mercantile), elektrische installaties (Naviga), zeeverzekering (Belgamar) en participeerde eveneens in Sabena en Sobelair.

In 1989 werd de laatste Kongoboot, de "Fabiolaville", aan China verkocht, waarmee een roerrijk tijdperk werd afgesloten. De tentoonstelling "CMB 100: een eeuw Compagnie Maritime Belge" loopt van 5 mei tot 31 december.

Nationaal Scheepvaartmuseum, Steenplein 1, 2000 Antwerpen
Open: dagelijks van 10 tot 16u.45. Gesloten op 25 mei, 1-2 november, 25-26 december
MDC

25 vrijkaarten

Kalender uit 1930 van de Compagnie Maritime Belge. Nationaal Scheepvaartmuseum.